

T.C.
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI
İSTANBUL VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
Mükellef Hizmetleri Usul Grup Müdürlüğü

Sayı : 11395140-105[VUK-1-19829]-87103 29.03.2017

Konu : Avukatlık ücretinin davayı kazanma şartına bağlandığı durumda ücretin geri iadesinin gerekmesi halinde vergilendirme ve belge düzeninin ne şekilde olacağı.

İlgi : ...

İlgide kayıtlı özelge talep formunda, serbest avukat olarak faaliyette bulunduğunuz, müvekkilinize vermiş olduğunuz hizmete ait bedele davanın kazanılması halinde hak kazanıldığı, kaybedilmesi durumunda da tahsil edilen bedelin müvekkilinize iade edildiği belirtilerek serbest meslek makbuzunun hangi dönemde düzenleneceği ve davanın kaybedilmesine bağlı olarak iade edilen hizmet bedeli ile ilgili olarak katma değer vergisi, gelir vergisi ve stopajın durumunun ne olacağı ve iadesinin mümkün olup olmadığı hususunda bilgi talep edildiği anlaşılmaktadır.

I- GELİR VERGİSİ KANUNU UYGULAMASI

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun;

- 65 inci maddesinde, *"Her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazançlar serbest meslek kazancıdır.*

Serbest meslek faaliyeti; sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmayan işlerin işverene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır... "

- 67 nci maddesinde, "*Serbest meslek kazancı bir hesap dönemi içinde serbest meslek faaliyeti karşılığı olarak tahsil edilen para ve ayınlar ve diğer suretlerle sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlardan bu faaliyet dolayısıyla yapılan giderler indirildikten sonra kalan farktır. ..."*

- 68 inci maddesinde, "*Serbest meslek kazancının tespitinde aşağıda yazılı giderler hasılatından indirilir:*

1. Mesleki kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için ödenen genel giderler (İkametgahlarının bir kısmını iş yeri olarak kullananlar, ikametgah için ödedikleri kiranın tamamı ile ısıtma ve aydınlatma gibi diğer giderlerin yarısını indirebilirler. İş yeri kendi mülkü olanlar kira yerine amortismanı, ikametgahı kendi mülkü olup bunun bir kısmını iş yeri olarak kullananlar amortismanın yarısını gider yazabilirler.)"

- 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında, "*Kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak salıplarının gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar.*

...

2. Yaptıkları serbest meslek işleri dolayısıyla bu işleri icra edenlere yapılan ödemelerden (Noterlere serbest meslek faaliyetlerinden dolayı yapılan ödemeler hariç);

...

b) Diğerlerinden, (2009/14592 sayılı B.K.K. ile % 20)

...

vergi tevkifatı yapılır. "

hükümleri yer almaktadır.

Buna göre, serbest meslek kazancında tahsil esaslı geçerli olduğundan (kazancın kısım kısım tahsil edildiği durumlar dahil), serbest meslek makbuzunun tahsil edilen tutar kadar düzenlenmesi ve tahsil edilen bedel üzerinden Gelir Vergisi Kanununun (94/2-b) alt bendine göre gelir vergisi tevkifatı yapılması gerekmektedir.

Diğer taraftan, tahsil ettiğiniz vekalet ücretinin davanın kaybedilmesi dolayısıyla iade edilmesi durumunda, tahsil edilen vekalet ücretinin kesinti yapılması halinde vergi kesintisi dahil toplam tutar olarak iade edilmesi gerekmekte olup, iade edildiğinin geçerli belgelerle ispat edilmesi kaydıyla, daha önce gelir yazılan vekalet ücretinin Gelir Vergisi Kanununun 68 inci maddesi uyarınca serbest meslek kazancının tespitinde gider yazılmak suretiyle hasılatından indirim konusu yapılması mümkündür.

II- VERGİ USUL KANUNU UYGULAMASI

213 sayılı Vergi Usul Kanununun;

- 227 nci maddesinin birinci fıkrasında, "*Bu kanunda aksine hüküm olmadıkça, bu kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsiki mecburidir.*"

- 229 uncu maddesinde, "*Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır.*"

- 234 üncü maddesinde "*Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabının ve çiftçilerin:*

...

3. Vergiden muaf esnafa; yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için tanzim edip işi yapana veya emtiayı satana imza ettirecekleri gider pusulası vergiden muaf esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir. ..."

- 236 ncı maddesinde ise, "Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir."

hükümlerine yer verilmiştir.

Buna göre, müvekkilden alınan avukatlık (vekalet) ücretinin tahsil edildiği anda, avukat tarafından müvekkil adına en az iki nüsha serbest meslek makbuzu düzenlenmesi gerekmekte olup, söz konusu ücretin sözleşme şartı dolayısıyla iade edilmesi durumunda bu iadenin 213 sayılı Kanunun öngörmüş olduğu belgeler ile tevsik edilmesi mümkün bulunmaktadır.

III- KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU UYGULAMASI

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun;

- (1/1) maddesinde, Türkiye'de yapılan ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin KDV'ye tabi olduğu,

- (10 uncu maddesinin (a) bendinde, mal teslimi ve hizmet ifası hallerinde malın teslimi veya hizmetin yapılmasıyla; (b) bendinde, malın tesliminden veya hizmetin yapılmasından önce fatura veya benzeri belgeler verilmesi hallerinde, bu belgelerde gösterilen miktarla sınırlı olmak üzere fatura veya benzeri belgelerin düzenlenmesiyle; (c) bendinde, kısım kısım mal teslimi veya hizmet yapılması mutad olan veya bu hususlarda mutabık kalınan hallerde ise, her bir kısmın teslimi veya bir kısım hizmetin yapılması ile vergiyi doğuran olayın meydana geldiği

hükme bağlanmıştır.

Bunun yanı sıra, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde yer alan avukatlık ücretine ilişkin açıklamalardan hareketle, müvekkil ile avukat arasında sözleşme düzenlenmediği hallerde avukatlık hizmeti, avukatın üzerine aldığı işle ilgili kesin hüküm elde edilinceye kadar yapılacak tüm işlemleri kapsamaktadır.

Buna göre;

- Avukatlık hizmetinde, sözleşmeyle aksi belirlenmemişse mahkeme hükmünün kesinleştiği tarih itibariyle, yine sözleşmeyle aksi belirlenmemiş olmak kaydıyla mukabil dava, bağlantı ve ilişki bulunsa bile başka dava ve icra kovuşturmaları, her türlü hukuki yardımlar veya Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay ve Sayıştay'da temyizden ve bölge idare mahkemelerinde itirazın görülen işlerin duruşmalarının ayrı ücrete tabi olmaları nedeniyle bu hizmetler açısından hizmetin verildiği dönemde,

- Avukatların her türlü tahsilatı için serbest meslek makbuzu düzenlenmesi zorunlu olduğu halde düzenlenmemesi durumunda, serbest meslek makbuzunun düzenlenmesi gerektiği tarihte vergiyi doğuran olay meydana gelecektir.

Diğer taraftan, şartlara bağlı olarak peşin tahsil edilen hizmet bedellerinin, davanın kaybedilmesi durumunda müvekkile iade edilmesinin vergiyi doğuran olaya etkisi bulunmamakla birlikte, söz konusu işlemlere ilişkin KDV'nin vergiyi doğuran olayın vuku bulunduğu vergilendirme döneminde beyan edilmesi gerekmektedir.

Öte yandan, verilen avukatlık hizmetine ilişkin bedelin tamamının veya bir kısmının sözleşme şartları gereğince müvekkile iade edilmesi halinde, daha önce hizmet bedeli üzerinden hesaplanan ve ilgili dönem KDV beyannamesi ile beyan edilen KDV'nin düzeltilmesi mümkün değildir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.